

Luonnoltaan arvokkaan metsän tunnistaminen ja suojelun edistämisen mahdollisuudet

Kvs-säätiö 13.11.2024

Panu Kunttu

Maatalous- ja metsätieteiden tohtori

Luontotietopalvelu Taiga

METSO-ohjelma

- YM:n ja MMM:n johtama vapaaehtoinen metsiensuojeluohjelma vv. 2008–2025, jatkoa on tulossa.
- Kattaa monia elinympäristöjä: kangasmetsiä, lehtoja, korpia, rämeitä, kalliometsiä, metsäluhtia, harjumetsiä, pienvesien rantametsiä ym.
- Määritelty elinympäristökohtaiset kriteerit.
- Yksityisille, yhteisöille, yrityksille, kunnille ja seurakunnille.
- Pysyvä ja määräaikainen (10–20 v.) suojelu.
- Puuston markkinahinnan mukainen suojelukorvaus verottomana.
- Kunnille kuitenkin enintään 50 % markkinahinnasta.
- Valtiolle myytäessä korvaus myös maapohjasta.

Keinoja edistää suojelua

- Raportit ja muistiot: luontotiedon kerääminen ja jalostaminen
- Asian saattaminen päätöksentekoon
  - Aloitteet, kunnissa erityisesti kuntalaisaloite
  - Yhteistyö päättäjien kanssa: tiedon tuottaminen, tukeminen, luonnosten kommentointi
- Julkisuuden saaminen asialle ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttaminen
  - Vetoomukset
  - Julkiset kirjeet
  - Mielipidekirjoitukset
  - Lehtijutut
  - Tilaisuudet: seminaarit, paneelit, retket

Kunnat metsänomistajina

- Kunnat omistavat 440 00 ha metsää. 98 % kunnista on metsänomistajia.
- Yli 1 000 ha:n metsäomaisuus on 125 kunnalla.
- Kunnilla lakisääteinen velvollisuus edistää luonnonsuojelua.
- Kunnat metsänomistajina hyvin erilaisia keskenään.

Metsäomaisuudeltaan 25 Suomen suurinta kuntaa

Metsäpinta-ala ilmoitettu hehtaareissa.

Oulu	21 366
Kuopio	12 744
Helsinki	9926
Joensuu	9439
Rovaniemi	8850
Jyväskylä	8368
Tampere	7600
Kajaani	7390
Mikkeli	6750
Seinäjoki	6182
Raahe	5846
Siikalatva	5704
Espoo	5500
Hämeenlinna	5150
Tornio	4964
Pori	4900
Lieksa	4879
Pieksämäki	4784
Savonlinna	4600
Lahti	4462
Turku	4330
Kokkola	4140
Raasepori	4100
Rauma	3870
Vaasa	3800

Päätöksenteko kunnissa

- Kunnassa ylintä valtaa käyttää **kunnanvaltuusto**. Valtuusto päättää mm. kunnan strategioista, hallintosäännöstä, omaisuuden hoidon periaatteista sekä hyväksyy kaavat.
- Nämä kaikki päätökset heijastuvat myös kunnan metsien käyttöön.
- **Kunnanhallitus** toimii kunnanvaltuuston alaisena päättävänä elimenä. Kunnanhallitus valmistelee asioita kunnanvaltuustolle, mutta kunnan hallintosäännön mukaisesti voi myös päättää esimerkiksi kiinteistöjen myynnistä, suojelualueiden perustamisesta ja muista asioista, jotka eivät ole mittakaavaltaan valtuustolle kuuluvia asioita.
- **Lautakunnat** valmistelevat asioita kunnanhallitukselle, joten niillä on keskeinen rooli kunnan päätöksenteossa. Ne toimivat myös itsenäisenä päättävänä elimenä. Lautakunnissa voidaan esimerkiksi tehdä päätöksiä hakkuiden toteuttamisesta, maisematyöluvista ja rakentamisen poikkeusluvista.
- Tyypillisiä metsäasioista päättäviä lautakuntia ovat esimerkiksi tekninen ltk, yhdyskuntalk, kaupunkikehitysltk tai maaseutultk.

Päätöksenteko kunnissa

- Kunnassa päätöksiä tekevät myös viranhaltijat, jotka toimivat lautakunnan esittelijöinä eli päätösehdotusten laatijoina.
- Viranhaltijalla on myös kunnan hallintosäännön puitteissa itsenäistä päätäntävaltaa esimerkiksi yksittäisten luontokohteiden ja hoitotoimenpiteiden suhteen.
- Suurissa metsänomistajakunnissa on usein metsänhoitaja tai metsätalousinsinööri, jonka vastuulla metsien hoito on.
- Pienemmissä kunnissa metsäasioista voi vastata esimerkiksi tekninen johtaja, geodeetti, insinööri, maaseutusihteeri tai kunnanpuutarhuri.

Kuntametsiin vaikuttaminen

- Tilanteen tasalle: metsäasioista vastaavalta viranhaltijalta tiedot voimassa olevista suunnitelmista ja käytännöistä.
  - Isommissa kaupungeissa voi olla paremmat tiedot metsien luontoarvoista, mutta suuresta osasta kuntia tiedot puuttuvat. Kartoituksia tarvitaan päätöksenteon tueksi.
- Yksittäisten, pienten kohteiden tilanteesta voi keskustella suoraan viranhaltijan kanssa.
- 10-vuotiskautinen metsäsuunnitelma, ympäristöohjelma tai luonnonsuojeluohjelma.
- Metsän- ja luonnonhoitokäytäntöjen tarkempi määrittely ohjeeksi.
- Onko asetettua tuottotavoitetta?
- Kuntalaisaloite
  - Voi koskea kunnan koko metsäpolitiikkaa tai yhden arvonkohteen suojelua.
  - Usein (40 %) johtaa johonkin muutokseen.

Seurakunnat metsänomistajina

- Evankelis-luterilaisten seurakuntien omistuksessa on noin 170 000 ha metsää (0,7 % Suomen metsäpinta-alasta).
- 107 seurakuntaa tai seurakuntayhtymää omistaa metsätalousmaata yli 500 ha.
- Ortodoksiset seurakunnat omistavat noin 1 350 ha metsä- ja puistomaita.

Metsäomaisuudeltaan suurimmat evankelis-luterilaiset seurakunnat

Pinta-ala ilmoitettu hehtaareissa.

Lähde: Kirkkohallitus.

Lieksa	5073
Kokkolan seurakuntayhtymä	4004
Paltamo	3695
Kuopion seurakuntayhtymä	3386
Oulun seurakuntayhtymä	3194
Rovaniemi	3023
Savonlinna	3004
Keuruu	2997
Raahe	2810
Ylä-Savon seurakuntayhtymä	2749
Saarijärvi	2491
Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta	2379
Kauhajoki	2371
Juva	2300
Keminmaa	2226
Pudasjärvi	2127
Suomussalmi	2041

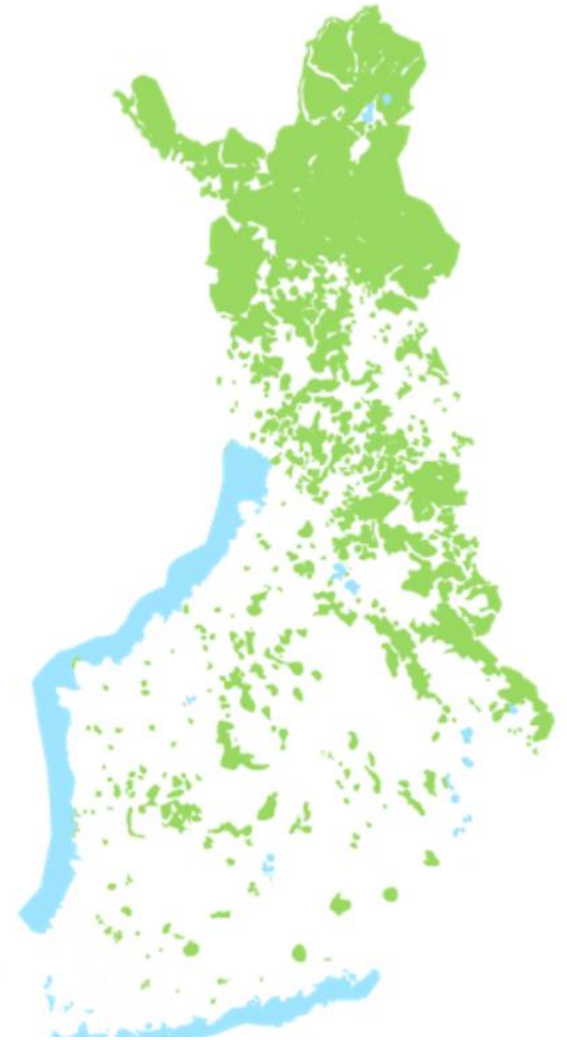
Päätöksenteko seurakunnissa

- Ylin päättävä elin on **kirkkovaltuusto**, jonka seurakuntalaiset valitsevat seurakuntavaaleissa neljän vuoden välein.
  - Päättää seurakunnan omaisuudesta.
- Valmistelevana ja käytännön johtamisesta vastaavana elimenä toimii **kirkkoneuvosto**, jonka jäsenet kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan.
- Metsien hoidosta ja käytöstä voi vastata esimerkiksi talouspäällikkö, kiinteistöpäällikkö tai puutarhuri.
- Monet seurakunnat ovat ulkoistaneet metsäsuunnittelun metsänhoitoyhdistyksille.
- Monilla seurakunnilla 10-vuotiskautinen metsäsuunnitelma.
- Yhdistys tai yksityinen henkilö voi vaikuttaa seurakunnan päätöksentekoon tekemällä aloitteita kirkkoneuvostolle. Suorat kontaktit myös suositeltavia, jotta pääsee tilanteen tasalle.

Valtio metsänomistajina

- Valtiolla 4,9 milj. ha talousmetsiä (ml. avosuot, kalliot ym.)
  - 53 % valtion maista
  - Alueet Retkikartta.fi -verkkosivulla
- Valtion liikelaitos Metsähallitus hallinnoi valtion maita
  - Metsätalous Oy
  - Luontopalvelut
- Hallituksen ministerivaliokunta antaa hallituskausittain omistajapoliittiset linjaukset.
- Maa- ja metsätalousministeriö tulosoittaa
  - VM valmistelee talousraamit, MMM tarkentaa
- Eduskunta hyväksyy tulostavoitteen vuosittain osana valtion budjettia.

Valtion metsiin vaikuttaminen

- Sidosryhmiä ja kansalaisia kuullaan päivityksen yhteydessä:
  - Alueelliset luonnonvarasuunnitelmat
  - Alue-ekologinen verkosto
- Yksittäisistä kohteista voi keskustella tiimiesimiehien ja aluejohtajien kanssa.
- Yhteydenotot kansanedustajiin – merkki asian tärkeydestä äänestäjille.
- Laajempi vaikuttaminen kannattaa kanavoida järjestöjen kautta.
- Paikallistoimijoiden tuottama ja keräämä luontotieto erittäin tärkeää vaikuttamisen pohjaksi.
- Luonnonsuojelujärjestöjen kartoitukset, suojeluesitykset, neuvottelut ja mielenosoitukset saattaneet turvaan satoja tuhansia hehtaareja metsää vuosikymmenten aikana.

WWF:N METSÄ- VAIKUTTAMISOPAS

– MITEN SUOJELLA LUONTOA VALTION,
KUNTIEN JA SEURAKUNTIEN METSISSÄ